

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

14010

Aşağıdaki soruların **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri ERSOY** tarafından **Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri** gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Anadolu coğrafyasının tarihteki ilk yerleşim birimlerine sahip olduğu, tarih çağları boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yaptığı ve her bir tarihsel dönemden günümüze çok sayıda tarihi eser ve buluntu ulaştığı bilinmektedir.

Tarihsel ve arkeolojik zenginliği bakımından dünyada az rastlanır olan bu coğrafyada bugüne kadar ortaya çıkarılmış olan çok sayıda arkeolojik eser bulunmakla birlikte henüz gün yüzüne çıkarılmamış önemli ölçüde arkeolojik alanın varlığı da tüm bilimsel çevrelerce kabul edilmektedir.

Türkiye'de yürütülen arkeolojik kazılar, 2863 Sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu** ile bu kanuna dayalı çıkarılan **Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma, Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmelik** ve **Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Yapılacak Yüzey Araştırması, Sondaj ve Kazı Çalışmalarının Yürütülmesi Hakkında Yönerge** çerçevesinde sürdürülmektedir.

Konuyla ilgili mevcut olan yasal mevzuatta, kazılar için alınacak izinler, kazıların hangi usul ve esaslara göre yapılacağı ve başta kazı başkanı olmak üzere kazı ekibindeki tüm görevlilerin görev yetki ve sorumlulukları detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Bilindiği gibi normlar hiyerarşisinin temelini, çıkarılacak olan yönetmelik ve yönergeler ile belli bir alandaki çalışma kurallarını düzenleyen her türlü düzenlemenin konuyla ilgili kanuna ve anayasaya uygunluğu oluşturur. Bu nedenle arkeolojik kazılarla ilgili herhangi bir kurum tarafından yapılacak olan resmi bir düzenlemenin kanuna ve anayasaya uygun olması bir zorunluluktur.

Öte yandan **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy**'un, arkeolojik kazılarda **"koordinatör başkanlık"** sistemine geçileceği yönündeki açıklamaları, **Gazete Duvar**'dan **Nuray Pehlivan** tarafından haberleştirilmiş ve haberde ayrıca arkeoloji alanında bilgi, birikim, deneyim ve yetkinliği olan uzmanların bu konudaki değerlendirmelerine de geniş şekilde yer verilmiştir.

Bakan ERSOY yaptığı açıklamada *“Türk bilim insanlarından birer ‘koordinatör kazı başkanı’ atayarak çalışmalarımızın ivmesini artıracacağız”* demektedir. Aynı açıklamasında bakan ERSOY, *“Arkeoloji kazıları ‘Türk bilim insanları başkanlığında ve koordinatörlüğünde yürütülecek”* demektedir.

Bugüne kadar Bakanlık tarafından görevlendirmesi yapılan veya yapılacak olan **‘Koordinatör Kazı Başkanları’**nın bu işin yanı sıra başka projelerdeki görevlerini de sürdürmek durumunda kaldıkları ve bu durumun da 2863 Sayılı Kanun’un 37. Maddesindeki *“Aynı kazı heyetine veya şahsa, aynı süre içinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan kurtarma kazıları dışında, birden fazla yerde kazı ve sondaj izni verilemez”* hükmüyle bağdaşmayacağı açıktır.

Ayrıca, **“Koordinatör Kazı Başkanlığı”** uygulamasının konuyla ilgili hiçbir yasal düzenlemeye yer almaması ve bu düzenlemeyle bakanlığın hukuk dışına çıktığı değerlendirilmesi kamuoyuna yansımıştır.

Son olarak; yabancı heyetler için kazı izinleri, yasaya göre Cumhurbaşkanlığı tarafından verilmektedir. Cumhurbaşkanlığınca verilen bu izin aynı zamanda Kazı Başkanının da Cumhurbaşkanlığınca onaylanması anlamına gelmektedir. Böylece Bakanlık tarafından görevlendirileceği söylenen ‘Koordinatör Kazı Başkanı’nın, Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmış Kazı Başkanını ve Cumhurbaşkanlığı onayını işlevsizleştirmesi sonucuna yol açacaktır.

Bu bağlamda;

- 1- Kazı Başkanı dışında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından bugüne kadar kaç arkeolojik kazıda, ‘Koordinatör Kazı Başkanı’ görevlendirilmiştir?
- 2- ‘Koordinatör Kazı Başkanı’ görevlendirmesi, hangi yasal mevzuat hükmüne göre yapılmaktadır?
- 3- Bakanlık tarafından görevlendirilen **‘Koordinatör Kazı Başkanı’**nın, Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmış Kazı Başkanını işlevsiz hale getirmesiyle bakanlığınız neyi hedeflemektedir?
- 4- Yabancı kazı heyetlerine bir **‘Koordinatör Kazı Başkanı’** atayarak arkeolojik kazılara nasıl bir ivme kazandırılacaktır?
- 5- **‘Koordinatör Kazı Başkanı’** uygulamasına geçmeden önce konuyla ilgili bilim çevrelerinin görüşlerine ve değerlendirmelerine başvurulmuş mudur? Başvurulmuşsa bu konuyla ilgili raporlar kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?

- 6- Bakanlık, Cumhurbaşkanlığı izni ile yapılan yabancı kazılarda herhangi bir yetersizlik mi görmektedir? Ya da bu alanları hızlı kazı ve restorasyon projeleri ile birer rant alanı haline getirmeyi mi amaçlamaktadır?
- 7- Türkiye arkeolojisinin son yüzyıl içinde büyük özverilerle elde ettiği edinimler, turizm odaklı kazı çalışmaları ile hiçe mi sayılmaktadır?
- 8- Tasarruf tedbirlerinin açıklandığı bu dönemde Bakanın lansmanlarda bahsini geçirdiği Türk kazılarının bile bugüne kadar hayal edemeyeceği miktardaki ödeneklerin kaynakları nelerdir?
- 9- Son birkaç yıldır yerli kazılarda uygulanan 12 aylık kazı çalışması projesi ne kadar başarıya ulaşmıştır? Mevsimsel şartlar, ekonomik şartlar, ödenekler ve kazı çalışmasında bulunan ekip üyelerinin neredeyse tamamının bir üniversitede görevli olmaları hasebiyle bu proje istenildiği kadar sonuç vermemesine rağmen aynı projeyi yabancı kazılarda da uygulamaya çalışmanın amacı nedir? Ayrıca aralıksız kazı yapmanın bilimsel bir dayanağı var mıdır?
- 10- Bu büyük projelerden önce yaşanan tahribatı, talanı önlemek için; arkeolojik alanların, ören yerlerinin korunması için yeterli personel ve teçhizat sağlanmasına yönelik bakanlığın herhangi bir projesi var mıdır?
- 11- Yeni uygulamaya göre halen yürütmekte olduğu bir kazıda Kazı Başkanı veya başka bir görevle çalışmakta olan bir akademisyen, aynı zamanda başka bir kazıda ‘Koordinatör Kazı Başkanı’ olarak da görevlendirilebilecek midir?
- 12- ‘**Koordinatör Kazı Başkanlığı**’na atanan bir akademisyenden hem kendi kazı alanı ve ekibi hem de başka bir kazı alanı ve orada oluşturacağı ekibi ile çalışması için kendisinden nasıl bir ivme beklenmektedir? Bu alanlar “geleceğe miras” projesi ile “müteahhide miras” projesine mi dönüştürülecektir?
- 13- Bu uygulamayla birlikte yerli kazı başkanlarından görevlendirildikleri yabancı kazılarda kendi ekiplerini oluşturmaları ve arkeolojik alanda kendilerinin kazacağı ya da çalışacağı alanları belirlemeleri bekleniyor. Bu yaklaşım, bir arkeolojik alanda çift başlılık yaratmak ve bilimsel kazı çalışmalarını baltalamak değil midir?